

O I S

O V I N Y

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS

Pravicový, liberálně-konzervativní chem.inž. občasník. Založeno r. 1996

Slovo úvodem

Poslední měsíc školního roku, zkouškové období vysokoškoláků, ale také Medard, který bude rozhodovat o tom, jestli nám všechno uschne nebo naopak deště nakopnou slušnou úrodu. Chlad a zima jsou už za námi a buď bude úmorné horko, nebo krásné příjemné léto. Přeju vám, aby bylo po vašem. Ale sotva přivítáme léto, nejprve to meteorologické už od počátku měsíce a pak i to astronomické (21.6. 12:08), hned slunce vystoupí nejdříve na obloze a pak celé léto se už budou dny zkracovat. No není to pech? Ale, co bychom si dělali hlavu, čeká nás přece toužebně očekávané léto s dovolenými, koupáním, houbami a možná i cestami do cizích krajů. Máme se dobře, tak ať to vydrží. Stejně jako to zdraví, které je předpokladem dobré nálady a užívání si života. Někteří budou slavit narozeniny, třeba i o slunovratu. Tak nemudrujte nad tou číslovkou, kterou vám rok přináší, a pořádně to oslavte.

Motto

Když muž mlčí, přemýšlí. Když mlčí žena, je našťavaná.

Z citátů, reklam, inzerátů a...

„Demokracie je inteligentní soužití lidí různých názorů.“

„Život je pes, ale žít je psina“. Ch. Chaplin

„Prodám 4+kk v Praze nebo vyměním za menší vesnici na Moravě.“

„Pokaždé, když mám pocit, že jsem našel klíč ke štěstí, tak nějak je blbec vymění zámek.“

„Než se v tom naučíš chodit, zjistíš, že jiní v tom už umí bruslit.“

„Dobrá žena muže inspiruje, vtipná ho zaujme, krásná ho okouzlí, ale soucitná ho dostane.“

Víte, že?

- Víte, jak také mohla vypadat naše československá vlajka? Návrhů bylo tehdy mnoho. Nakonec našťastí zvítězila střídmost a vkus <https://vlast.cz/vyvoj-ceske-vlajky/>
- Vyřazení genu z činnosti je v molekulární medicíně tím nejjednodušším zákrokem. Američtí vědci nyní přichází s tvrzením, že se jim utlumením jediného genu daří u myších seniorů zlepšit jednu z hlavních oblastí psychiky - kognitivní funkce. To znamená paměť, rychlost myšlení, schopnost pochopení informací. Stejný gen máme i my... <http://jdem.cz/ez26j6>
- Aquaholizmus* je nadměrné přijímání vody. Až patologické, několik litrů denně, vám může zničit ledviny a způsobit i jiné obtíže. Za normální se považuje přijmout 1,5 litru denně v nápojích.
- Nedávná studie zjistila, že s každými 16 body IQ navrch stoupá šance muže na svatbu o 35 %, ale u žen naopak s každými 16 body navrch šance na sňatek o 35 % klesá. Zkrátka bojíme se inteligentních žen.
O úspěchu v životě rozhoduje mnohem více emoční inteligence EQ, tedy *umět v tom chodit*, než IQ, *vědět jak na to*.
- Foton, který vylétne ze Slunce a za 8 minut dorazí k Zemi, však vznikl v jádru Slunce už před stotisícem až milionem let. Byl gama zářením a než se dostal ven, ztratil interakcemi většinu své energie.

Zajímavá matematika

Opisování mnohoúhelníku – sestrojme kružnici o poloměru 1 cm a opišeme ji po tečnách rovnostranný trojúhelník. Trojúhelníku opišeme opět kružnici a té

opíšeme čtverec. Nové kružnici pak opišeme pravidelný pětiúhelník. Takto budeme pokračovat do nekonečna a pokaždé zvýšíme počet stran pravidelného mnohoúhelníku. Nevejdeme se nakonec na zemkouli? Omyl! Soubor nepřekročí velikost jídelního talíře, protože poloměry dalších opsaných kružnic přibývají velmi pomalu. Limitní poloměr bude jen:

$$R = \frac{1}{\cos(\pi/3) \cdot \cos(\pi/4) \cdot \cos(\pi/5) \dots} = 8,700036$$

Kam spěje vývoj?

V pravěku žili jedinci Homo sapiens v malých rodinných skupinách uprostřed divočiny. Postupně se spojovali do kmenových společenství a větších a větších sidel. Stávali se tak na sobě více a více závislí. Dnes stále více lidí žije ve velkých megapolích, často o mnoha milionech obyvatel. A to už není volné sdružení jedinců, ale společenský organizmus. Často není ani dobrovolné, protože jedincům nic jiného nezbyvá. Mnoho měst tvoří stát, svázaný mnoha regulami. Neolitický lovec byl svobodnější, mohl si dělat více, co chtěl, ale za to ho mohlo něco sežrat nebo mohl zemřít hladu. Dnešní člověk není moc svobodný. Musí pravidelně chodit do práce, venku dodržovat dopravní pravidla, dodržovat zákony, poslouchat nadřízené a policii. Nemůže dělat, co chce, jen (zatím) si myslet, co chce. Musí dodržovat společenská pravidla, aby se nezesměšnil a nevydělil. Za to získává ochranu státu, města, jistý pocit relativního bezpečí a sounáležitosti s celkem. Ví, že když neuspěje, nenechají ho umřít hladu.

Nepřipomíná vám to něco? Podobně se kdysi spojovaly jednobuněčné organizmy, až vytvořily ty mnohobuněčné s daleko většími možnostmi. Vzniklo něco nového na vyšším stupni organizovanosti. Pohled do dnešních ulic plných chodců a aut připomíná proudění krve žilami organismu. Není to už náhodný chaotický pohyb jedinců dle jejich svobodné vůle, ale cílený globální pohyb, podřízený fungování celku. Buňky v mnohobuněčném organismu nejsou rovnocenné a svobodné. Specializovaly se, aby co nejlépe vyhovovaly prosperitě a přežití celku. Na jednotlivých buňkách už příliš nezáleží a často jsou i obětovány pro celek. Každý druh buněk plní svůj vývojem daný účel. A všichni nemohou být mozkovou kůrou. Někteří musí i vyměšovat.

Čeká něco podobného i nás občany v rámci vyšších společenských celků? Již dnes pozorujeme, že míru svobody a svobodné vůle ovlivňuje bohatství a moc. Specializace a zařazení do společenského žebříčku probíhá až v průběhu života a teoreticky má tedy ještě každý šanci. Ale oč pravděpodobnější je, že vysokoškolského vzdělání a postavení dosáhnou spíše děti obdobně vzdělaných rodičů, než dítě ze sociálně slabých rodin? To už je základ pro dělení a specializace lidí ve společnosti, podobně jako se diferenciovaly buňky v mnohobuněčných. Časem už při narození může být jasné, kam člověk patří. Ostatně taková determinace tu už byla na sklonku feudalizmu. Když byl otec hrnčířem, bylo pravděpodobné, že i jeho syn jím bude. Každý někam ve společnosti patřil a bylo velmi obtížné dostat se výše. To až raný kapitalismus potřeboval změnit strukturu společnosti a rozpohybovat ji. Tak přišel s demokracií a rovnými občanskými právy. Tento koncept vydržel přes sto let, ale v poslední době se zdá, jakoby se vyčerpával. Společnost je rozdělená na přibližně dva stejně velké nesmiřitelné tábory a fungování demokracie podkopává populizmus. Zmatky a chaos jsou podhoubím diktatury. Mnohobuněční také nefungují na principu demokracie a rovných práv. Jedna část řídí, rozhoduje a ostatní se jí podřizují a plní své funkce. Paradoxně takový systém může být výkonný a konkurence schopný. Stojí za úspěchem a rozšířením mnohobuněčných. Jen vzpomeňte na efektivitu válečného hospodářství v hitlerovském Německu. Bohužel se systém soustředí na zájmy celku a

jednotliví občané jsou jen jeho položkou. Často i spotřební.

Současná společnost se stále více rozděluje na většinu konzumentů a úzkou tvůrčí elitu. Některé z elit, jako třeba lékaři nebo právníci si záměrně vytvářejí ochrannou bariéru ve svém profesním jazyce, tak aby mu ostatní příliš nerozuměli. Média a reklamní agentury používají sofistikované metody, aby masu konzumentů usměrňovali. Není už tohle náznak řídicího nervového centra a ostatních obslužných buněk? Z hlediska nás to není příliš zárná perspektiva. Možná se jen na vyšším stupni usazuje to, s čím raný kapitalismus zamíchal. Vznikne časem dokonce vyšší úroveň vědomí a sebeuvědomění se na hladině státu nebo dokonce planety? Některé filozofické koncepty to předpovídají. Pak už bude platit jen „já jako my“ a ne „já jako já“. My snad budeme mít štěstí, že se toho nedožijeme.

Kalendárium

- 20.6.451 Attila obléhl Orleáns, porážka na Katalaunský polích od řím. voj. Aetia
- 8.6. 632 Umírá Mohamed v Medině, nástupce Abú Bakr (632 - †634)
- 8.6.1216 Václav, syn Přemysla Otakara I. zvolen českým králem v Praze. Tím byl opuštěn stařešinský řád a nastolena tzv. primogenitura (panovníkem vždy nejstarší syn).
- 6.6.1348 Hrad Karlštejn - položení základního kamene
- 21.6.1621 Poprava 27 českých pánů na Staroměstském nám.(O.Šlik, Jesenius, K.Harant..) vedl ji neochotně kníže Karel I. z Liechtensteinu, ale velmi se obohatil.
- 24.6.1717 Konstituování řádu svobodných zednářů v Londýně (existují už i dříve)
- 23.6.1787 S platností od 1. ledna 1788, vydal Josef II. patent ukládající židům přijetí německých jmen. Došlo k zakázání jmen hebrejských a byl vypracován seznam přípustných jmen.
- 18.6.1815 Bitva u Waterloo, porážka Napoleona Wellingtonem a Prusy
- 11.6.1881 Poprvé otevřeno Národní divadlo premiérou Smetanovy Libuše
- 6.6.1885 Louis Pasteur poprvé očkoval proti vzteklině lidského pacienta pokousaného vzteklým psem. Očkování bylo úspěšné.
- 10.6. 1942 Vyhazení Lidic nacisty
- 7.6.1948 Prezident Edvard beneš podává demisi
- 27.6.1950 Na základě politického procesu popravena Milada Horáková
- 23.6.2016 Britští voliči se v referendu vyjádřili pro vystoupení z EU (51,9%)

Svátky slunovratu

Slunce, světlo, teplo a pohlazení na duši, to jsou magické ingredience léta. Není divu, že uchvacovaly už naše pohanské předky. Dívky trhaly o Svatojanské noci devatero kvítí (*chrpa, kopretina, smolnička, planá růže, rozchodníček, mateřídouška, violka, zvonek a čekanka*). Vykuřovalo se levandulí a všechny byliny měly tu největší moc. Keltové ho slavili jako "Litha", "Alban Heruin". Dodnes se „pohansky“ slaví ve Skandinávii jako „Midsommar“. Pije se hoduje, tančí a zpívá. Sám jsem se o tom přesvědčil jako student ve Švédsku na praxi v r. 1967. Po měsíci v papírně jsme právě nastoupili jako myčí nádoby do malého přístavního hotýlku v městečku Grislehamn. Přišel Midsommar a my myli nádoby jeden den kuse 11 hodin, pak 13 hodin a třetí den opět 11 hodin. Už jsem si začal říkat, jestli to není ten vykořisťovatelský kapitalismus, o kterém mluvili pořád bolševici doma. Ale víkend pominul, Švédové doslavili a rozjeli se na dovolené na Mallorcu i jinam a my pak za celých, už

pravidelných 8 hodin, umyli třeba jen pár desítek talířů, sklenic a přístrojů.

Ještě jednu zkušenost jsem si ze Švédska přinesl. A sice, že státní vlajka ve Skandinávii nikdy nesmí zůstat viset přes noc, neb je to její potupa.

Alternativa k zničujícímu přelidnění?

Demografové nás dosud strašili nevyhnutelným přelidněním planety, která sotva uživí tak 10 miliard lidí. Autoři knihy *Prázdná planeta* Darrell Bricker a John Ibbitson přicházejí nyní se zcela odlišným pohledem do budoucna. Zhruba do tří desetiletí začne globální populace klesat. A jakmile to začne, nikdy to neskončí. Ptáte se, co to způsobí a jak je to možné? Zjistili, že předpovědi Spojených národů neberou v úvahu rozšíření vzdělání pro ženy nebo rychlost urbanizace, což spolu v jistých ohledech souvisí. Nejdůležitějším rozmnožovacím orgánem lidských bytostí je jejich mysl, a pokud změníte náhled někoho na rozmnožování, změníte všechno. Podle analýz má největší dopad na plodnost vzdělání žen. A nejrychleji to probíhá v rozvíjejících se zemích. Například na Filipínách poklesla porodnost mezi lety 2003 a 2018 z 3,7 na 2,7. Během patnácti let to tak je o jedno dítě.

Ale neradujeme se. Jakmile pokles porodnosti začne, bude nemilosrdně pokračovat. Lidé se už nedokážou vzdát své životní úrovně. Mezi následky populačního poklesu bude patřit stárnoucí populace, úbytek inovativního potenciálu nezbytného pro ekonomický růst. Dojde k přetahování tvůrčích mozků. *dle netu*

Tak uvidíme, tedy naši potomci, jak to nakonec bude.

Moudra Josefa Fouska.

Jistě znáte písničkáře a barda Josefa Fouska, který kdysi vystupoval i v Semaforu a i v Neratovicích. Zde je pár jeho moudr:

„Samota je krásná, ale musíš mít někoho, komu o ní vyprávíš.“

„S poctivostí nejdál dojdeš. To ale neznamená, že se ti tam bude líbit.“

„Svoboda je krásná věc. Bohužel ji mají i ti, kteří by měli být zavřeni.“

„Láska je pilířem diktatur. Ze strachu o ty, které milujeme, v nás umírají hrdinové.“

„Ženy dokážou udělat z mužů kašpárky. Ti ovšem žijí v domnění, že jsou ředitelé loutkových divadel.“

„Zkušenosti jsou vzpomínky na modřiny.“

„Říkat pravdu není prostředkem k zbohatnutí, ale schůdkem k úctě.“

„Zapomněl mnohé tenhle lid a otvírá zpět vrátka. K moudrosti cesta dlouhá je a paměť ta je krátká.“

Počet zákroků, které vedou ke změně pohlaví:

Rok	Počet zákroků
2011	62
2012	78
2013	78
2014	85
2015	101
2016	128
2017	119

Je to jen větší dostupností zákroků nebo i vlivem dnešní relativizující a rozkolísané společnosti?

Co víte o deváté planetě?

V roce 2016 astronomové z Kalifornského technického institutu *Caltech*, Konstantin Batygin a Mike Brown publikovali studii, která zkoumala elipsovité dráhy šesti známých objektů v takzvaném *Kuiperově pásu*. Jedná se o vzdálenou oblast ledových těles, které se táhnou od Neptunu směrem ven k mezihvězdnému prostoru. Jejich zjištění ukázalo, že všechny tyto objekty Kuiperova pásu mají eliptické dráhy, které směřují stejným směrem a jsou nakloněny o 30 stupňů směrem dolů ve srovnání s rovinou, ve které se pohybuje všech osm planet v naší soustavě. Na základě těchto zjištění se dnes téměř s jistotou předpokládá, že existuje devátá planeta, která tato tělesa ovlivňuje. Tato nikdy nespátraná planeta, která je přibližně dvacetkrát vzdálenější od Slunce než Neptun, se nachází v naprosté temnotě na samém

okraji systému. Mohla by být až desetkrát větší, než Země a pohybovat se na protáhlejší eliptické dráze. I když je daleko, je stále v možnostech našich nejlepších dalekohledů ji spatřit. Máme se tedy na co těšit. *dle netu*

Když se sám nepochváliš, nikdo to za tebe neudělá

Jistě si mnozí z vás pamatujete, že moje hudební pokusy vrcholily amatérskou hrou na kytaru a zobcovou flétnu, tedy veskrze „inženýrské“ nástroje, kde jen zmáčkneš a nedolaďuješ. O veřejném zpěvu nemohlo být řeči. A světe div se, moje vnučka Aninka v Chorvatsku výborně hraje na housle a vyhrává jednu soutěž za druhou. Dokonce se učí u profesora v Záhřebu a chtěla by se jednou houslemi i živit. No posuďte sami:

<https://www.youtube.com/watch?v=Bz1DqGSC4Cw>

<https://www.youtube.com/watch?v=stnAswjRr08>

hraje i první housle

<https://www.youtube.com/watch?v=2HmFUC2wyvk>

Není ta rekombinace genů kouzelná? Blb může zplodit Einsteina a naopak.

Procházka světovými ideologiemi a naukami

KŘESŤANSTVÍ: Máš dvě krávy. Jednu dáš sousedovi.

SOCIALISMUS: Máš dvě krávy. Stát ti obě vezme a zavře tě.

KOMUNISMUS: Máš dvě krávy. Stát ti obě vezme a dá ti trochu mléka.

FAŠISMUS: Máš dvě krávy. Stát ti vezme obě a prodá ti trochu mléka.

NACISMUS: Máš dvě krávy. Stát ti vezme obě a zastřelí tě.

EVROPSKÁ UNIE: Máš dvě krávy. Stát ti vezme obě, jednu zastřelí, podojí druhou a mléko zahodí.

TRADIČNÍ KAPITALISMUS: Máš dvě krávy. Jednu prodáš a koupíš si býka. Stádo se zvětšuje a hospodářství roste. Nakonec vše prodáš a jdeš do důchodu.

ČESKÝ KAPITALISMUS: Na dvě krávy si vezmeš půjčku od banky ve výši 1600 mil. Kč a odstěhuješ se na Bahamy. Banka posléze zjistí, že to nebyly krávy, ale kozy. Rozdíl zaplatí daňoví poplatníci.

AMERICKÁ AKCIOVKA: Máš dvě krávy. Prodáš jednu a nutíš druhou, aby dávala mléko za čtyři. Později najmeš konzultanta, aby zjistil, proč kráva chcipla.

FRANCOUZSKÁ AKCIOVKA: Máš dvě krávy. Jdeš do stávků, protože chceš tři.

JAPONSKÁ AKCIOVKA: Máš dvě krávy. Navrhneš je tak, aby byly desetkrát menší a dávaly dvacetkrát tolik mléka. Pak vytvoříš lepoporelo o chytré krávy nazvané Kravakimono a budeš je prodávat po celém světě.

ČÍNSKÁ AKCIOVKA: Máš dvě krávy. K tomu 300 lidí, kteří je dojí. Vykazují plnou zaměstnanost, vysokou produktivitu skotu a zatknou novináře, který tato čísla zveřejňoval.

BRITSKÁ AKCIOVKA: Máš dvě krávy. Obě jsou šílené.

ITALSKÁ AKCIOVKA: Máš dvě krávy. Nevíš ale, kde jsou, a tak jdeš na oběd.

RUSKÁ AKCIOVKA: Máš dvě krávy. Spočítáš je ještě jednou a zjistíš, že jich máš pět. Spočítáš je ještě jednou a zjistíš, že jich máš 42. Spočítáš je ještě jednou a zjistíš, že jsou jen dvě. Přestaneš počítat a otevřeš další láhev vodky. *z netu*

Mobilní variace

Má sestra bulí,
do mobilu čumí,
nezavolal.

Mobil prý klekl,
asi se sekl,
nezazvonil.

Sestra teď googlí,
který ty čudly,
že zatlačit má.

Mobilem kroutí,
celá se hroučí,
nezazvonil.

Říkám jí Edit,
máš vůbec kredit,
to že prý má.

Pak volá mamka,
že přijde Anka,
a mobil zvoní.

Mobil je v cajku,
je plný lajků,
jen nevolá.

To milý se sekl,
asi se lekl,
už nezavolá.

Vzpomínka na Lud'ka Nekudu

Před 31 lety tragicky zahynul v 46 letech nadějný bavič, skladatel a zpěvák Luděk Nekuda. Začínal se skupinou Plavci a proslavil se s Jiřím Císlerem neotřelými televizními pořady *Sešlost*. Jeho hry s jazykem mi byly velmi blízké. Kouzelná je jeho píseň „Šíkej mi Klaus“. Pořad se nelíbil tehdejšímu cenzorům a tak další projekty Nekudovi zatrhli. To na něj velmi těžce působilo a nakonec doma v alkoholovém opojení nešťastně spadl ze schodů. Bylo to v r. 1988, takže stačilo přečkat jen rok a kousek.... Naštěstí už zanechal digitální stopu a můžete si ho najít na *youtube*.

Obliba Stalina u Rusů roste

Vládu bývalého sovětského diktátora Stalina hodnotí kladně 70 procent Rusů, což je nový rekord.

Oceňují ho za to, že z jejich vlasti učinil supervelmoc a připisují mu i starost o sociální spravedlnost. A samozřejmě i to, že porazil Hitlera. To negativní se tak nějak zamlčuje. Připomíná to prvorepublikovou adoraci Žižky a husitství, jako odmítnutí habsburské katolické říše a odstranění se od ní. Časem nám však došlo, že husité přes všechny své úspěchy vydrancovali zem a způsobili její stagnaci i to, že vypadla z vyšších pater evropské politiky. Rusům to asi také chvíli potrvá.

Česká přísloví přeložená do vědecké češtiny

1. Chemická sloučenina vodíku s kyslíkem, jež produkuje minimálně bellů, působí erozi na vrstvy hornin, uložených podél její trajektorie. (*Tichá voda běhy mele*)

2. Vzdálenost bodu A, (což je místo, kde ukončí, pužena gravitační silou, svou dráhu *malvice*) od bodu B (což je místo ležící svisle pod místem započetí její dráhy) se blíží k nule. (*Jablko nepadá daleko od stromu*)

3. Abundance šelem z čeledi *Canidae* přivodí exitus hlodavce z čeledi *Leporidae*. (*Mnoho psů - zajícova smrt*)

4. Více než jednou, ale méně než třikrát, určí velikost fyzikální či chemické veličiny, a méně než dvakrát, ale více než nulkrát použij způsobu obrábění, jímž se části materiálu od sebe oddělují. (*Dvakrát měř, jednou řež*)

5. Subjekt A, jenž vyvíjí úsilí o vytvoření svislého či úklonného díla ústíciho na povrch a determinujícího subjekt B, sám opíše dráhu ve zmíněném díle ústící. (*Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá*) *z netu*

Řešení úlohy: není

A slovo závěrem

Od letošního května platí nová mezinárodní soustava měr *SI*. Ne, nebojte se, nemusíte zahazovat krejčovské metry nebo závaží. Změna se týká vesměs jen definice těchto základních jednotek. Cílem bylo definitivně se zbavit uchovávaných etalonů, jako byl 1 kg v Paříži. Docílilo se to tak, že se pevně definovaly základní fyzikální konstanty jako rychlost světla, Planckova konstanta, náboj elektronu apod. Pomocí nich se pak definují veličiny. Takže naše základní veličiny jsou nyní experimentálně realizované, byť většinou dost komplikovaně. Více si přečtete <http://jdem.cz/e3hgh5>

Tak máme za sebou evropské volby. Jako většina voleb moc nic nevyřešily, ale pohnuly se správným směrem. Kromě *Zelených* (bohužel) získaly euroskeptické, tzv. „populistické“ strany a to je dobře. Budou tam trochu zlobit a klasičtí federalisté a byrokrati se budou přece jen muset víc zamýšlet nad tím, co vlastně Evropané sami chtějí a ne předepisovat jim, co si oni myslí, že je pro ně nejlepší. Budou muset zmírnit v multikulturalismu a regulaci a tím EU může jediné získat. Spojené státy evropské budou sice až za sto let, ale to nám přece nevadí.